

Bedrijven ontevreden over aansluiting opleidingen op praktijk

'Komt een stagiair bij zijn begeleider..'

Zet drie vertegenwoordigers van veiligheidsopleidingen in één ruimte met drie afgevaardigden uit het bedrijfsleven, en werp enkele stellingen op over de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven. Het resultaat: een levendige, drie uur durende discussie over de focus van jongeren, de verwachtingen ten aanzien van stagiairs en de noodzaak om de veiligheidkundige te verankeren in een bedrijf.

Suzanne van den Eynden

De deelnemers

- Jan de Kreij, projectenmanager van onder meer de MoSHE-opleiding aan TopTechDelft
- Wim van der Zel, manager product development Elsevier Opleidingen MVK/HVK
- Marijn Roest, opleidingsmanager Integrale Veiligheid, Hogeschool InHolland
- Marco Kuijsten, hoofd Safety NS Reizigers
- Reinout van Zevenbergen, SHE-manager bij Croda, Gouda
- Bram Riedijk, coördinator Safety, Security, Health, Environment & Reliability bij ExxonMobil
- Alice van den Berge, algemeen manager ISO-point

Van Integrale Veiligheid(skunde) tot de Master op het gebied van 'Management of Safety, Health & Environment' (MoSHE): vele opleidingen leiden op tot een carrière in het veiligheidsvak. Maar zorgen deze opleidingen eigenlijk wel voor het type medewerker waar het bedrijfsleven behoefte aan heeft – nu en in de toekomst? In opdracht van NVVK-info legde ISO-point – bemiddelingsbureau voor banen op het gebied van veiligheid, kwaliteit, arbo en milieu – deze vraag voor aan drie opleidingscoördinatoren en drie QHSE-vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven.

Contact opleiders en bedrijven

In hoeverre hebben opleidingen en bedrijfsleven in het dagelijks leven contact met elkaar?

Hierover waren de deelnemers unaniem: opleidingen en bedrijfsleven staan voortdurend met elkaar in contact om wensen en eisen scherp te stellen, zij het iedereen op eigen wijze. Enerzijds zijn er de wettelijke verplichtin-

gen voor wetenschappelijke opleidingen (juist zonder teveel invloed van het bedrijfsleven) en anderzijds zijn er de eisen vanuit de markt voor de commerciële aanbieders van opleidingen.

Jan de Kreij: 'Wij proberen het bedrijfsleven zoveel mogelijk bij het onderwijs te betrekken, en hebben regelmatig overleg met bedrijven over de vraag wat een afgestudeerde moet kennen en kunnen. Een wetenschappelijke opleiding is echter gebonden aan wettelijke verplichtingen. Het mag geen 'beroepsopleiding' worden, dus er zit een grens aan de invloed die het bedrijfsleven kan hebben op het curriculum.'

Wim van der Zel: 'Dat is bij ons juist heel anders. Onze opleidingen bestaan juist bij gratie van wat de markt vraagt.'

Reinout van Zevenbergen: 'Zelf heb ik voornamelijk contact met stagiairs en afstudeerders, terwijl ik juist graag wat meer contact zou willen hebben met hun begeleiders. Onlangs maakte ik mee dat een stagiair die onder mijn begeleiding viel, zijn eindverslag al had laten aftekenen voordat ik het had gezien. Zelf zie ik een eindverslag nadrukkelijk als onderdeel van de stage, en zowel inhoudelijk als schrijftechnisch bleek het voor behoorlijk wat verbetering vatbaar. Ik kreeg de indruk dat het verslag door de opleiding echt als 'tick

in the box' werd gezien: als er maar een verslag komt te liggen, is het goed.'

Van Zevenbergen: 'Eindverslag niet als 'tick in the box' zien'

In hoeverre sluit het curriculum van de veiligheidsopleidingen momenteel aan op het vak waarvoor studenten worden opgeleid?

Daar zijn wel wat kritische noten over. Afgestudeerde IVK'ers worden voornamelijk opgeleid voor functies binnen de overheid en missen kennis van arbeids- en procesveiligheid, wat juist in de industrie van groot belang is. Bij de HVK opleiding mag meer aandacht zorg besteed worden aan ondernemerschap en communicatie. Verder valt er op de basisvaardigheden en -kennis van HBO/WO ers nog winst te halen; hoe zelfredzaam ben je, hoe schrijf je een duidelijk rapport.

Van Zevenbergen: 'De opleiding IVK heeft het zwaartepunt liggen bij publieke veiligheid. Het is bovendien voornamelijk een managementopleiding. Maar kennis over arbeids- en procesveiligheid, wat juist bij chemische bedrijven zo belangrijk is, is vaak nieuw voor deze studenten. Nu lopen de meeste IVK-studenten nog stage bij de overheid. Door de bezuinigingen bij de overheid heb ik het idee dat meer studenten zich zullen richten op het bedrijfsleven. Wellicht is het verstandig om het curriculum van de opleidingen aan te passen aan de voor het bedrijfsleven noodzakelijke veiligheidskennis.'

De Kreij: 'Een wetenschappelijke opleiding mag geen 'beroepsopleiding' worden'

Kuijsten: 'Onlangs moest ik een stagiair 't Kofschip uitleggen'

Alice van den Berge: 'Van IVK-kandidaten horen wij nog steeds dat ze graag bij de overheid aan de slag willen. Ik denk dat een verschuiving van de belangstelling naar het bedrijfsleven nog wel even zal duren.'

Marco Kuijsten: 'Niet alleen de kennis is bepalend voor het succes van een stagiair, maar ook de persoonlijkheid. Ik heb ooit stagiairs gehad waar heel weinig uitkwam. Dat was zonde van de tijd, zowel voor het bedrijf als voor henzelf. Twee anderen had ik bij wijze van spreken zo in dienst willen nemen. Wat mij nog het meest verbaast, is het achterblijven van basisvaardigheden waarvan ik vind dat die bij een HBO'er aanwezig moeten zijn: het maken van een projectplan, het formuleren van een onderzoeksvraag en het schrijven van een samenhangend en taalkundig goed rapport. Drie van de vier van mijn meest recente stagiairs hadden daar moeite mee. Eentje heb ik er zelfs 't Kofschip moeten uitleggen!'

Bram Riedijk: 'Van stagiairs vind ik dat je er per definitie niets van mag verwachten. Zij komen om te leren, kennis op te doen. Als hij of zij nog een toegevoegde waarde kan leveren, is dat mooi meegenomen. Maar in beginsel moet je geen verwachtingen van ze hebben.'

Riedijk: 'Geen verwachtingen van stagiairs'

De Kreij: 'Om toegelaten te worden tot de MoSHE-opleiding, moet iemand minstens 700 uur academische vaardigheden achter de rug hebben. Die basisvaardigheden moeten er gewoon goed in zitten.'

Van Zevenbergen: 'Het klopt wel dat er een grotere zelfstandigheid van stagiairs wordt verwacht. Ze moeten in staat zijn om zelf op iemand af te stappen wanneer ze antwoord op een vraag of hulp willen. Er is minder tijd om mensen te begeleiden. Maar wat Marco zegt: dergelijke eigenschappen zijn sterk persoonsafhankelijk, en niet altijd aan te leren.'

Van der Zel: 'Organisaties vaak huiverig voor luis in de pels'

Van der Zel: 'Uit een recent onderzoek is naar voren gekomen dat bedrijven lang niet altijd gelukkig worden van de HVK'er zoals deze nu wordt opgeleid. Het ontbreekt vaak aan het nodige ondernemerschap én aan de eigenschap om met alle lagen van een organisatie effectief te kunnen communiceren. Daarnaast is de functie vaak te weinig ingebed in de organisatie. Veiligheidskundigen moeten echt midden in de organisatie staan. Maar voor zo'n 'luis in de pels' zijn organisaties nog wel eens wat huiverig.'

Van den Berge: 'Wij merken juist dat bedrijven graag willen dat veiligheidskundigen zich met veel zaken

Van den Berge: 'Bedrijven willen dat veiligheidskundigen zich met veel zaken bemoeien.'

bemoeien. Maak je maar niet geliefd, zeggen zij, maar zet de zaken alsjeblieft op scherp.'

De Kreij: 'Als het maar niet teveel kost.'

Kennis en kunde

Wat moet een veiligheidsspecialist kunnen en kennen?

Belangrijk zijn het vermogen om samen te werken, empathisch vermogen, het kunnen doorgronden van een productieproces, het analyseren van (on)veilige situaties en je punt durven maken. Een combinatie dus van kennis en kunde.

Marijn Roest: 'Ik denk dan meteen aan het vermogen tot samenwerking. Projectgericht werken, meerwaarde creëren die je eerst niet zag, het actief zoeken van samenwerking: dat zijn belangrijke competenties. En kritisch kijken naar theorieën.'

De Kreij: 'Als veiligheidskundige moet je situaties kunnen analyseren, en ook in staat zijn om je punt te

maken. En om te bedenken: wat ik gezegd heb, heeft niet het gewenste effect: hoe ga ik het anders aanpakken. Daarnaast moet je in staat zijn 'om het probleem heen' te kijken. Is het probleem dat je wilt oplossen, wel daadwerkelijk het probleem?'

Kuijsten: 'Het gaat er om het productieproces te kunnen doorgronden en de veiligheidsproblemen er uit te halen. De IVK'ers die ik heb meegemaakt, waren daar niet voldoende toe in staat. Daarvoor moet je het echt bij de HVK'ers en MoSHE-mensen zoeken.'

Riedijk: 'Wat wij vaak doen, is procesoperators een tijdje 'uit hun vak' halen en laten meedraaien met veiligheidsmensen, zodat ze de fijne kneepjes van het veiligheidsvak leren. Vervolgens gaan ze weer terug het proces in.'

Kuijsten: 'Onze MVK'ers zijn meestal ook mensen die uit de operatie komen. Een aantal beleidsmensen nemen we bewust van buiten aan, om ingesleten patronen in

de organisatie te doorbreken. Ik heb gezien hoe verfrissend dat kan zijn.'

De jeugd van tegenwoordig

Kijkt de nieuwe generatie IVK'ers en Veiligheidskundigen anders tegen het vak aan, en verandert het vak daardoor inhoudelijk?'

Ja' is het antwoord, vroeger was het een vak 'voor het leven' en oefende je het uit van uit gedrevenheid, tegenwoordig wisselen mensen vaker van baan en staan ze veel meer in contact met de buitenwereld, daardoor kijken ze ook makkelijker over de grenzen van hun eigen bedrijf mee, wat de functie ten goede kan komen. Nadeel is dat er minder focus is.

De Kreij: 'Ik denk dat het vroeger meer een vak was dat mensen uitoefenden vanuit de gedrevenheid om een veilige werkomgeving te creëren. Nu is het meer een baan die mensen eventjes doen, om vervolgens weer door te 'hoppen' naar de volgende job.'

Roest: 'Jongeren hebben er meer moeite mee zich op één onderwerp te focussen. Er komt vanuit zoveel verschillende kanalen informatie op hen af.'

Kuijsten: 'Ik heb het idee dat ze ook op een hele andere manier denken. Ze leven meer in het nu en zijn meer bezig met hun positionering in de omgeving.'

Roest: 'Aan de andere kant brengen ze wel een enorm netwerk met zich mee doordat ze met zoveel mensen in contact staan.'

Van Zevenbergen: 'En ze hebben daardoor misschien wel minder moeite om over de grenzen van hun eigen bedrijf heen te kijken.'

Riedijk: 'Ik vraag me dan wel af wat de kaders moeten zijn waarbinnen dingen als twitteren toegestaan moeten worden. Stel dat er bij ons een incident zou plaatsvinden, dan zou ik absoluut niet willen dat iedereen daarover gaat twitteren.'

De Kreij: 'Maar enig beleid is daar wel op te voeren. Wél twitteren, maar dan door iemand die dit op verantwoorde en gedoseerde wijze doet.'

Roest: 'Jongeren brengen een enorm netwerk met zich mee.'

